

BK-I.0813.13.2018
IK 805023

Warszawa, 11 grudnia 2018 r.

Pan
dr inż. Paweł Bielski

Dyrektor
Instytutu Chemii Przemysłowej
w Warszawie

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 36 ust. 1 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o instytutach badawczych¹ (dalej: ustawa oib) oraz art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej², Minister Przedsiębiorczości i Technologii przeprowadził kontrolę w zakresie działalności finansowej, organizacji i jakości pracy oraz jakości zarządzania instytutem w Instytucie Chemii Przemysłowej w Warszawie (dalej: „IChP” lub „Instytut”) w latach 2017-2018 (do dnia rozpoczęcia kontroli z możliwością zasięgnięcia informacji z okresów wcześniejszych w zakresie objętym kontrolą).

A. Działalność finansowa

Okres objęty kontrolą to czas, w którym Instytut podejmował szereg działań naprawczych i korygujących, mających na celu wyjście z sytuacji zapaści finansowej. Działania te okazały się nie w pełni skuteczne, bowiem zakładany na 2017 r. plan finansowy wykonano jedynie w 83%. Nadal bardzo wysoka okazała się strata na działalności podstawowej (ponad 3 mln zł), co stanowi wzrost o 36% w stosunku do 2015 r., przychody Instytutu w 2017 r. nie osiągnęły poziomu z 2015 r. (ostatni rok, w którym IChP wypracował zysk netto), a należności nadal wykazywały tendencję wzrostową. Jednocześnie należy docenić działania naprawcze i pro-oszczędnościowe IChP, które sprawiły, że Instytut w 2017 r. osiągnął znaczącą poprawę wyniku ekonomicznego: zysk netto z całokształtu działalności wyniósł 58 tys. zł wobec straty netto poniesionej w 2016 r. (–) 5,5 mln zł [pkt 1-8, 23].

Sposób gospodarowania środkami finansowymi pozwalał wprawdzie na utrzymanie płynności finansowej i zachowanie ciągłości działania, ale Instytut zmagał się z problemami w pozyskaniu środków finansowych od przedsiębiorców na realizację projektów badawczych, umowy z przemysłem wykonano zaledwie w 60%. W warunkach krótkoterminowego braku środków finansowych wykorzystywany był kredyt. Nieskuteczne były działania Kierownictwa Instytutu w zakresie zarządzania należnościami, w szczególności w zakresie windykacji należności najemców (ok. 190 firm) powierzchni użytkowych. W efekcie poziom należności wymagalnych przekroczył 2 mln zł (na 30 czerwca 2018 r.). Należy zauważyć, że wdrożenie nowoczesnych metod zarządzania w tym tak rozdrobnionym podmiotowo obszarze mogłoby usprawnić i podnieść skuteczność działań nadzorczych. Istotne ryzyko dla działalności finansowej IChP stanowi rosnące, mimo podpisanego Porozumienia, zadłużenie Instytutu Farmaceutycznego [pkt 9-11].

¹ Dz.U. z 2018 r. poz. 736, ze zm.

² Dz.U. Nr 185, poz. 1092.

Zastrzeżenia budzi zaangażowanie Instytutu w spółki prawa handlowego [pkt 26].

W Instytucie, zgodnie z art. 19 ust. 1 ustawy oib, zostały utworzone wszystkie obowiązkowe fundusze. Instytut utworzył również fundusz badań własnych i fundusz nagród. Kontrola finansowa była sprawowana prawidłowo. Operacje gospodarcze związane z dotacjami były prawidłowo ewidencjonowane na wyodrębnionych kontach księgowych. Instytut posiada zdolność do absorpcji środków. Wszystkie dotacje, które Instytut otrzymał z Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego były wykorzystane w 100% w roku, na który je przyznano, z wyjątkiem części dotacji w ramach 2 projektów dofinansowywanych przez NCBiR [pkt 12-15, 19-22, 27].

1. Instytut w 2017 r. osiągnął zysk netto z całokształtu działalności w wysokości 52 769,66 zł, co oznacza znaczącą poprawę wobec straty netto poniesionej w 2016 r. w wysokości (-) 5 546 311,28 zł. W 2015 r. Instytut wypracował zysk netto w wysokości 78 194,85 zł.

IChP w 2017 r. nieznacznie poprawił wyniki finansowe na prowadzonej działalności, na co wpływ miały:

- wzrost przychodów netto ze sprzedaży o 3,39%,
- wzrost pozostałych przychodów operacyjnych o 4,9%,
- spadek kosztów działalności operacyjnej o 4,5%.

Na działalności podstawowej (wynik ze sprzedaży) Instytut poniósł w 2017 r. stratę w wysokości (-)3 182 025,84 zł, co oznacza zmniejszenie straty w stosunku do 2016 r. o 37,7%, zaś w stosunku do 2015 r. wzrost straty o 36 %. Na ujemny wynik ze sprzedaży w 2017 r. wpłynęły w szczególności:

- strata na projekcie *Nowa generacja kabli z utrzymaniem funkcji w warunkach pożaru oraz kabli o zwiększonej odporności cieplnej* w wysokości 850 117 zł, prowadzonym w latach 2013-2017;
- skapitalizowane koszty prac rozwojowych rozliczane przez amortyzację w wysokości 918 159 zł;
- koszty pośrednie naliczane zgodnie z zasadami ewidencji i rozliczania kosztów w IChP, a nierozliczone w ramach dofinansowanych projektów. Poziom refundacji kosztów pośrednich wynosił od 10 do 30% kosztów bezpośrednich projektu. Pozostałe koszty pośrednie stanowiły stratę na projekcie. W 2017 r. koszty rzeczywiste (z uwzględnieniem kosztów pośrednich) poniesione przy realizacji prac w ramach dotacji na utrzymanie potencjału badawczego były wyższe od otrzymanej dotacji o 576 812,96 zł. Różnica została pokryta ze środków własnych IChP³. [Akta kontroli, str. 55-63, 153-204]

2. Ogólny wynik z działalności innej niż podstawowa w latach 2015-2017 był dodatni. Jednakże w 2017 r. zmniejszył się on istotnie w porównaniu z 2016 r. z 1 802 957,07 zł do 1 378 691 zł, tj. o 23,8%

Wynik z działalności innej niż podstawowa był porównywalny w poszczególnych latach i wyniósł od 5,2% do 7,1% przychodów ogółem Instytutu. Na niektórych rodzajach tej działalności ponoszono stratę: w latach 2015-2017 na produkcji małotonażowej w wysokości od (-)66 831,92 zł do (-)137 143,94 zł w 2017 r.; z usług inżynierskich, analitycznych, wydawniczych i doradczych w wysokości (-)178 527,11 zł. Ujemny wynik z produkcji małotonażowej spowodowały wysokie koszty utrzymania infrastruktury produkcyjnej i mała skala produkcji. Na koniec II kwartału 2018 r. odnotowano wzrost przychodów z tej produkcji o ok. 85 000 zł w stosunku do 2017 r. W obszarze usług inżynierskich, analitycznych, wydawniczych i doradczych przychody utrzymywały się w latach 2015-2017 na zbliżonym poziomie, natomiast w istotny sposób wzrosły koszty z 1 827 491,29 zł w 2015 r. do 2 728 469,73 zł w 2017 r. (wzrost w 2017 r. w stosunku do 2015 r. o 49,3% i w stosunku do 2016 r. o 21,9%). Znaczący udział we wzroście kosztów miało zakończenie umowy z Ministerstwem Rozwoju na prowadzenie Punktu Konsultacyjnego ds. Reach i CLP, co spowodowało obniżenie przychodów w stosunku do 2016 r., według szacunków Instytutu, o ok. 700 000 zł. W związku z tym, znaczna część kosztów działu, który prowadził ten temat w Instytucie, w 2017 r. była alokowana w tym segmencie kosztów.

[Akta kontroli str. 289-294]

3. Przychody ogółem Instytutu w 2017 r. nie osiągnęły poziomu z 2015 r. (ostatni rok, w którym IChP wypracował zysk netto). Różnica wynosi 4 709 290,7 zł. Najbardziej obniżyły się przychody z dotacji z 12 984 969,84 zł w 2017 r. do 8 092 789,29 zł w 2015 r., co oznacza spadek o 4 892 180,55 zł (36,7%). Złożyło się na to głównie niższe dofinansowanie prac badawczo-rozwojowych, w tym

³ Wyjaśnienie Dyrektora Instytutu z dnia 17.10.2018 r.

współfinansowanych z UE (28,5%). Dotacja statutowa była niższa o 8,2%. Nastąpił także spadek przychodów ze sprzedaży usług inżynierskich, technicznych, laboratoryjnych o 17,3%.

Pozytywnie należy ocenić pożądaną tendencję systematycznego wzrostu przychodów ze sprzedaży produktów i usług działalności podstawowej z 6 477 502,55 zł w 2015 r. do 8 563 943,92 zł w 2017 r. Udział tych przychodów w przychodach ogółem Instytutu wyniósł w latach 2015-2017 odpowiednio 20,73%, 30,38%, 32,26%. [Akta kontroli str.170-204]

4. Przychody z działalności podstawowej wyniosły w 2017 r. 16 656 733,21 zł⁴, co oznacza wzrost w porównaniu z rokiem poprzednim o 5,3%, natomiast spadek o 23 % w porównaniu z 2015 r., w którym przychody z tej działalności przekroczyły 21,6 mln zł. Wzrost przychodów w 2017 r. w stosunku do 2016 r. generowany był w największej mierze przez wzrost przychodów z dotacji o 2 411 095 zł (tj. o 42,4%).

Pozytywnie należy ocenić wzrost przychodów z usług badawczo-rozwojowych (z 5 002 720,75 zł do 5 700 335,40 zł; przychody z tej kategorii w 2015 r. wyniosły 3,5 mln zł), ze sprzedaży licencji i patentów (z 322 065,04 zł do 484 268,29 zł) oraz usług szkoleniowych (z 71 186,00 zł do 222 170,00 zł). W porównaniu z 2016 r. zwiększyły się także pozostałe przychody operacyjne z 9 030 731,33 zł do 9 476 360,97 zł (tj. o 4,9%). Na wzrost ten złożyło się wykorzystanie rezerwy na zobowiązania (premia motywacyjna) w kwocie 506 067,04 zł.

W porównaniu z 2016 r. zmniejszyły się przychody finansowe o 13,8%. Wpłynął na to głównie brak przychodów z dywidendy oraz ujemne różnice kursowe. [Akta kontroli str.170-204]

5. W strukturze przychodów IChP w 2017 r. główną pozycję stanowiły przychody ze sprzedaży produktów i usług działalności podstawowej (32,3%) oraz przychody z dotacji (30,5%). Znaczący wpływ na przychody Instytutu miały wpływy z dzierżawy i najmu majątku trwałego (29,35%).

	Struktura przychodów	2017r.	2016r.	2015
1.	Przychody z działalności podstawowej	62,75%	62,41%	69,19%
1.1	Przychody ze sprzedaży produktów i usług działalności podstawowej	32,26%	30,38%	20,73%
1.2	Przychody z dotacji	30,49%	22,42%	41,55%
2.	Pozostałe przychody operacyjne	35,70%	39,41%	x
2.1	Wynajem, usługi pomocnicze	29,6%	31,4%	x
3.	Przychody finansowe	1,54%	2,07%	x
	Przychody ogółem	100,00%	100,00%	100,00%

6. Koszty działalności operacyjnej wyniosły w 2017 r. 19 539 008,81 zł i były niższe w porównaniu z rokiem poprzednim o 4,45%. W strukturze rodzajowej kosztów 60,4% stanowiły koszty wynagrodzeń. W porównaniu z 2016 r. największy wzrost kosztu własnego sprzedaży w 2017 r. dotyczył kosztu własnego prac usługowych (o 21,9%). Zwiększyły się również: koszt własny prac badawczo-rozwojowych o 10,2% oraz koszty działalności statutowej o 8,1%. W 2017 r. wzrosła produkcja w toku działalności badawczo-rozwojowej z 844 995,72 zł do 1 170 800,43 zł, co wskazuje, zgodnie z wyjaśnieniem Dyrektora IChP, *na rozpoczęcie istotnych projektów rozliczanych w następnych latach*⁵.

Instytut podjął działania w celu obniżenia kosztów poprzez m.in.: ograniczenie powierzchni biurowych i administracyjnych, wydatków na zakupy wyposażenia i aparatury, zmniejszenie zatrudnienia, głównie w administracji. [Akta kontroli, str. 55,153-204]

7. Najbardziej znaczący wzrost kosztów (30-krotny) odnotowano w pozycji koszty finansowe. Wzrost kosztów finansowych w 2017 r. o 394 677,65 zł, tj. z 13 399,51 zł do 408 077,16 zł wynikał z rozliczenia różnic kursowych faktur zagranicznych (377 662,03 zł) zgodnie z kursem walut na dzień 29 grudnia 2017 r. oraz z zapłaconych odsetek (30 415,13 zł).

⁴ Dane pochodzą z Tabeli nr 1 przygotowanej na potrzeby kontroli.

⁵ Pismo Dyrektora Instytutu z dnia 16.08.2018 r. nr DN/072/68/2018 skierowane do Zespołu kontrolującego.

Dyrektor Instytutu wyjaśnił⁶, że IChP posiada konta bankowe w trzech walutach: złotych polskich, dolarach amerykańskich i euro, na które wpływają należności realizowane odpowiednio w każdej z wymienionych walut. Według stanu na dzień 31.12.2017 r. Instytut posiadał środki finansowe w następujących walutach obcych: 313 978,67 USD i 230 782,08 EUR. Ze względu na niewielki wpływ na rachunek wyników w długim okresie, Instytut nie korzysta z instrumentów finansowych w celu zabezpieczenia kursów walutowych. Dyrektor wskazał, że dla zapewnienia stabilnych wyników finansowych zarządzanie ryzykiem kursowym polega przede wszystkim na: wyznaczaniu planowanego kursu waluty, analizie zmienności kursów walutowych (monitorowanie) i prognozowaniu kursów walutowych.

Działania pro-oszczędnościowe powinny zostać zintensyfikowane, a w przypadku kosztów finansowych, z uwagi na znaczne kwoty środków w walutach obcych, należy rozważyć wdrożenie skuteczniejszych mechanizmów zarządzania ryzykiem kursowym oraz monitorować zasadność posiadania przez Instytut tak znacznych środków finansowych w walutach obcych (większe wykorzystanie kapitału obrotowego na cele rozwojowe). [Akta kontroli str.153-204]

8. Sprawozdanie finansowe wraz z podziałem zysku zostało zatwierdzone przez Ministra Przedsiębiorczości i Technologii⁷. Biegły rewident (Grażyna Bamber – Biegły Rewident Firma Audytorska) dokonał badania sprawozdania finansowego metodą pełną. Sprawozdanie finansowe uzyskało opinię bez zastrzeżeń. [Akta kontroli str.196-204]

9. Sposób gospodarowania środkami finansowymi pozwalał na utrzymanie płynności finansowej i zachowanie ciągłości działalności, ale Instytut zmagał się z problemami w pozyskaniu środków finansowych od przedsiębiorców na realizację projektów badawczych. Umowy z przemysłem wykonano zaledwie w 60%. Sytuacja finansowa Instytutu pozwala na kontynuację działalności w roku bieżącym w co najmniej nie zmienionym zakresie. Nie występuje nadpłynność, ponieważ wartości wskaźników płynności Instytutu wynoszą: I stopnia – 0,39, II stopnia: 1,18, III stopnia: 1,82 i mieszczą się w zalecanych przedziałach. Instytut posiada kredyt odnawialny w rachunku bieżącym w wysokości 2 000 000,00 zł, wykorzystywany okresowo w warunkach krótkoterminowego braku środków finansowych. [Akta kontroli, str. 167-174,201]

10. Na zobowiązania jednostki składały się głównie zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz zobowiązania publicznoprawne, które Instytut terminowo regulował. Na koniec 2017 r. nie występowały zobowiązania wymagalne. Miały miejsce pojedyncze przypadki regulowania płatności z tytułu zakupu materiałów i usług z opóźnieniem od 1 do 10 dni⁸. [Akta kontroli, str. 57-60]

11. Negatywnie należy ocenić wysoki na koniec 2017 r. stan należności, który nadal wykazuje tendencję rosnącą. Stan należności wykazany w księgach na dzień 31 grudnia 2017 r. wzrósł z 3 627 508,33 zł (stan na 1 stycznia 2017 r.) do 3 777 231,20 zł. Główną pozycję należności stanowiły rozrachunki z dostawcami i odbiorcami (92,4% należności ogółem na dzień 31 grudnia 2017 r.).

Należności wymagalne wykazywały tendencję wzrostową⁹: stan na 30 czerwca 2018 r. wyniósł 2 121 331,22 zł, co oznacza wzrost w porównaniu ze stanem na dzień 31 grudnia 2017 r. o 77,4% i na dzień 30 czerwca 2017 r. – o 184,9%. Największy udział w strukturze należności przeterminowanych na dzień 31 grudnia 2017 r. wykazywały należności przeterminowane do 3 miesięcy (78,17%). Pozostałe należności: od 3-6 miesięcy stanowiły 0,57%, od 6-12 miesięcy: 15,06% i powyżej 12 miesięcy: 6,2%. Udział należności spornych w należnościach ogółem na dzień 31 grudnia 2017 r. wyniósł 21,96%. Należności wymagalne IChP stanowiły przede wszystkim zobowiązania najemców powierzchni użytkowych (na terenie Instytutu funkcjonuje ok. 200 firm) oraz z tytułu usług badawczych wykonanych przez Instytut.

⁶ Wyjaśnienie Dyrektora IChP z dnia 25.10.2018 r.

⁷ Postanowienie Nr 11/18 z dnia 13.06.2018 r.

⁸ Kontrola próby faktur zakupu materiałów i usług wykazała, że 9 faktur ze stycznia 2018 r. zapłacono z opóźnieniem.

⁹ Dane pochodzą z *Okresowej informacji o instytucie badawczym wg stanu na dzień 30.06.2018 r.*

Istotne ryzyko dla działalności finansowej IChP stanowi zadłużenie Instytutu Farmaceutycznego (IF) wynikające z zawartych umów dotyczących: wynajmu powierzchni laboratoryjnej, świadczenia usług infrastruktury (transport wewnętrzny, usługi hydrauliczne, elektryczne, utrzymanie terenu) oraz redystrybucji mediów (wody, energii elektrycznej, energii cieplnej). Zadłużenie IF wobec IChP na dzień 31 grudnia 2017 r. wynosiło 324 034,18 zł. Na podstawie zawartego Porozumienia w sprawie spłaty zadłużenia z dnia 28 grudnia 2016 r. spłacane było zadłużenie oraz bieżące należności. Na dzień 30 lipca 2018 r. zadłużenie wzrosło do 546 117,53 zł¹⁰.

Zastępca Dyrektora ds. Wsparcia poinformował¹¹, że *zaprzestanie współpracy może stanowić istotne utrudnienie dla działalności Instytutu Farmaceutycznego. W szczególności zaprzestanie redystrybucji mediów jest trudne do wykonania z przyczyn technicznych i powinno być poprzedzone niezbędnymi inwestycjami, których koszty powinien ponieść Instytut Farmaceutyczny. Jeśli jednak IChP nie uzyska do dnia 30 września 2018 r. przeświadczenia o możliwości spłaty zadłużenia (...) dyrekcja rozważy możliwość wypowiedzenia umów wiążących Instytutu.* [Akta kontroli, str. 295-402]

Instytut podejmował działania w zakresie monitoringu i windykacji należności. Prowadzono negocjacje w sprawie spłaty zadłużenia telefonicznie, e-mailowo oraz na spotkaniach między najemcą i wynajmującym, wystawiano wezwania do zapłaty (tylko w I półroczu 2018 r.) skierowano do kontrahentów 144 wezwania do zapłaty, w tym 92 to pierwsze wezwania do zapłaty, 39 – drugie wezwania do zapłaty oraz 13 – trzecie wezwania do zapłaty), wysyłano e-maile przypominające o płatnościach (97 e-maili w I półroczu 2018 r.), pisma o zamiarze wypowiedzenia umowy najmu oraz wypowiedzenia umów najmu¹². W 2017 r. prowadzonych było m.in. 18 postępowań przed sądami o zapłatę należności z najmu na łączną kwotę 841 112,11 zł¹³. W wyniku tych postępowań spłacone zostało zadłużenie Instytutu Farmaceutycznego (775 619,59 zł) oraz wydano dwa prawomocne nakazy zapłaty na kwotę 9 152,66 zł. Działania te okazały się niewystarczające, bowiem poziom należności wymagalnych nadal wykazuje tendencję wzrostową. [Akta kontroli str. 259-264]

12. Przychody z dotacji w 2017 r. wyniosły 8 092 789,29 zł i były wyższe w stosunku do 2016 r. o 42,4% oraz niższe w stosunku do 2015 r. o 37,68%. Wzrost przychodów z dotacji w 2017 r. wynikał ze zwiększenia przychodów z projektów indywidualnych i rozwojowych Ministerstwa Środowiska, MNiSW, NCBiR oraz grantów UE.

Dotacja na działalność statutową systematycznie obniża się. W 2017 r. wysokość dotacji wyniosła 5 290 320 zł i była niższa niż w 2016 r. o 6,9% i o 8,2% niż 2015 r. Według informacji Dyrektora Instytutu dotacja statutowa przyznana na 2018 r. jest ok. 9% niższa od dotacji z 2017 r.¹⁴.

[Akta kontroli, str. 413-416]

13. W 2017 r. Instytut otrzymał dotację z Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego na finansowanie działalności statutowej w łącznej kwocie 5 290 320,00 zł, z tego:

- dotację podmiotową na utrzymanie potencjału badawczego w wysokości 5 244 320,00 zł (Informacja MNiSW Nr 3745/E-135/S/2017 z dnia 14 lutego 2017 r.);
- dotację celową dla młodych naukowców w wysokości 46 000,00 zł (Informacja MNiSW Nr 3745/E-135/M/2017 z dnia 18 kwietnia 2017 r.).

Dotacja statutowa została w całości wykorzystana i terminowo rozliczona.

[Akta kontroli, str. 417-454]

14. W 2017 r. Instytut dysponował także środkami dotacji udzielonymi w latach 2013-2016 przez: NCBiR, KE, MŚ, NFOŚiGW, w związku z realizowanymi wieloletnimi projektami badawczymi. IChP dokonał zwrotu niewykorzystanej części dotacji w ramach 2 projektów dofinansowanych przez NCBiR:

- PBS2/B4/7/2013 *Nowa generacja kabli z utrzymaniem funkcji w warunkach pożaru oraz kabli o zwiększonej odporności cieplnej z wykorzystaniem izolacji i powłoki silikonowej.* Projekt

¹⁰ Wydruk „Specyfikacja salda, stan na koniec miesiąca 2018/07”.

¹¹ Wyjaśnienie pisemne dla Zespołu kontrolującego z dnia 8.08.2018 r.

¹² Informacja Głównej księgowej dla Zespołu kontrolującego wraz z dokumentacją źródłową z dnia 7.08.2018 r.

¹³ Informacja Dyrektora Instytutu dla Zespołu kontrolującego.

¹⁴ Informacja pisemna Dyrektora Instytutu przygotowana dla Zespołu kontrolującego.

realizowany w latach 2013-2017 przez konsorcjum. Instytut dokonał zwrotu niewykorzystanych środków finansowych w wysokości 349 401,81 zł. W zadaniach przypisanych IChP zrezygnowano z części środków na ekspertyzy, a firma ~~xxxxxxxx~~ zrezygnowała z zakupu analizatora dymowego;

- PP4/W-20/D-2917/2015 *Wsparcie ochrony praw własności intelektualnej dla wynalazków dot. otrzymywania nanokompozytów polichlorku winylu dla budownictwa, realizacja projektu w latach 2015-2017*. Instytut dokonał zwrotu niewykorzystanych środków w wysokości 37 624,81 zł.

15. Operacje gospodarcze związane z dotacjami były prawidłowo ewidencjonowane, tj. na wyodrębnionych kontach księgowych, zgodnie z zasadami rachunkowości przyjętymi w Instytucie.

[Akta kontroli str. 413-416]

16. Nie stwierdzono nieprawidłowości w udzielaniu zamówień publicznych w trybie ustawy z dnia 24 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (Pzp)¹⁵. W Instytucie wdrożono wewnętrzne uregulowania dotyczące udzielania zamówień publicznych¹⁶. Jednakże, w związku z wprowadzonymi w Instytucie zmianami organizacyjnymi regulacje te powinny zostać uaktualnione.

W 2017 r. przeprowadzono 1 postępowanie w trybie przetargu nieograniczonego na kwotę 150 931,31 zł i w 2018 r. (do 31.07.2018 r.) 2 postępowania w trybie przetargu nieograniczonego na łączną kwotę 426 218,00 zł. W wyniku kontroli dokumentacji tych postępowań nie stwierdzono niezgodności z przepisami ustawy Pzp oraz regulacjami wewnętrznymi¹⁷.

Zamówienia publiczne o wartości poniżej 30 tys. euro dokonywane były zgodnie z obowiązującymi procedurami dokonywania zakupów w IChP oraz zlecenia podmiotom zewnętrznym wykonywania usług związanych z naprawą aparatury naukowej¹⁸.

Roczne sprawozdanie o udzielonych zamówieniach w roku 2017, o którym mowa w art. 98 ustawy Pzp, zostało sporządzone i zamieszczone w Biuletynie Zamówień Publicznych w wymaganym terminie¹⁹.

[Akta kontroli, str. 465-614]

17. Umowy cywilnoprawne były zawierane na zadania związane z realizacją celów Instytutu.

W 2017 r. Instytut zawarł 7 umów zlecenia na łączną kwotę 43 658,00 zł oraz 27 umów o dzieło na łączną kwotę 85 869,50 zł, w tym z pracownikiem IChP 3 umowy o dzieło na łączną kwotę 5 434,60 zł.

W I połowie 2018 r. IChP zawarł 5 umów zlecenia na łączną kwotę 41 100 zł oraz 21 umów o dzieło na łączną kwotę 115 581,20 zł, w tym z pracownikiem IChP 2 umowy o dzieło na łączną kwotę 3 787,20 zł.

Zgodność postępowania przy zawieraniu umów cywilnoprawnych z obowiązującymi przepisami prawa²⁰ i zasadami wewnętrznymi²¹ oraz ich odbiór, rozliczenie i dokumentowanie zbadano na próbie 16 umów (26,7%) o łącznej wartości 49 846,60 zł (co stanowiło 17,4% ogółu wartości wszystkich umów) zawartych przez Instytut w 2017 r. i I połowie 2018 r.

W zbadanych 5 umowach o dzieło na łączną kwotę 9 221,80 zł zawartych z pracownikiem Instytutu przedmiot umów, dotyczący weryfikacji tekstów w języku angielskim lub tłumaczenia tekstów z języka

¹⁵ Dz.U. z 2017 r., poz. 1579, dalej ustawa Pzp.

¹⁶ Wprowadzone Zarządzeniem Nr 5 Dyrektora IChP z dnia 30.09.2010 r. ze zmianami: Aneks nr 1 z dnia 27.09.2013 r. i Aneks Nr 2 z dnia 29.01.2015 r.

¹⁷ Próba celowa: 1 postępowanie z 2017 r. dot. remontu pokryć dachowych na terenie IChP na kwotę 150 931,31 zł oraz 1 postępowanie z 2018 r. dot. dostawy i montażu systemu parkingowego na kwotę 238 535,00 zł.

¹⁸ Wprowadzone Zarządzeniem Nr 1 Dyrektora IChP z dnia 21.01.2015 r. ze zmianą wprowadzoną Aneksem Nr 1 z dnia 7.09.2017 r. Badanie zamówień przeprowadzono na próbie dobranej celowo: 2 umowy długoterminowe: na zakup gazów technicznych na kwotę 10 710,00 zł netto, na zakup gazów czystych na kwotę 31 080,00 zł netto oraz 10 postępowań dot. zakupu odczynników, aparatury naukowej oraz zakupów importowych.

¹⁹ Wydruk wygenerowany z Systemu Informatycznego Urzędu Zamówień Publicznych z dnia 15.02.2018 r.

²⁰ Przepisy art. 22 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (Dz.U. z 2016 r., poz. 1666 ze zm.); przepisy art. 627-646, 734-751 ustawy z dnia 17 lutego 2016 r. Kodeks cywilny (Dz.U. z 2016 r., poz. 380 ze zm.).

²¹ Wprowadzone Zarządzeniami Dyrektora IChP: Nr 6 z dnia 27.03.2013 r. (ze zm. Aneks Nr 1 z dnia 23.04.2015 r. oraz z dnia 20.06.2018 r.).

polskiego na język angielski do czasopisma „Polimery”, nie pokrywał się z zadaniami określonymi w zakresie obowiązków pracownika. Wnioski o zawarcie umów z pracownikiem zawierały oświadczenie kierownika jednostki organizacyjnej, że *praca nie wchodzi w zakres obowiązków służbowych pracownika, obejmuje czynności odmienne od pracowniczych obowiązków pracownika, nie wynikające z umowy o pracę*. Umowy te zawarto z pracownikiem w sytuacji, gdy takie prace były zlecane także osobom spoza Instytutu. Dyrektor IChP wyjaśnił²², że *sposób działania wynika z wieloletniej praktyki. Podejmowane w ubiegłych latach próby korzystania z tłumaczy z zewnętrznych biur tłumaczeń wiązały się z większymi kosztami, a często też nie spełniały pod względem merytorycznym oczekiwań tak specjalistycznego czasopisma*.

Płatności z tytułu 1 umowy o dzieło z pracownikiem IChP dokonano w 2 ratach, mimo że z umowy²³ wynikała płatność jednorazowa po wykonaniu pracy.

Nie stwierdzono nieprawidłowości przy zawieraniu pozostałych zbadanych umów.

Negatywnie należy ocenić, że dokumentacja umów o dzieło z pracownikiem Instytutu nie zawierała zapisu o jej wykonywaniu poza czasem pracy wynikającym z umowy o pracę. Wyjaśniono, że *obowiązki wynikające z realizacji projektów technologicznych na rzecz Instytutu wymagają całkowitego zaangażowania pracownika w pełnym wymiarze czasu pracy*. Należy zadbać o właściwe zabezpieczenie interesów Instytutu w umowach cywilnoprawnych poprzez wprowadzenie do umów postanowienia, że prace w ramach umów powinny być wykonywane poza czasem pracy wynikającym z umowy o pracę. [Akta kontroli str.615-754]

18. W 2017 r. Instytut zlecił wykonawcom zewnętrznym oraz podwykonawcom krajowym realizację 21 prac w ramach projektów badawczych i rozwojowych na kwotę 429 545,78 zł oraz 2 zlecenia dostawcom zewnętrznym zagranicznym na kwotę 62 024 zł. Wartość prac zleconych podwykonawcom zewnętrznym na usługi będące kosztem projektów badawczo-rozwojowych w 2017 r. wyniosła 155 000 zł, co stanowiło 0,01% kosztów projektów ogółem. Wybór wykonawców odbywał się zgodnie z zawartymi umowami, ustawą Pzp, procedurami wewnętrznymi dot. zamówień publicznych oraz dokonywania zakupów w IChP. [Akta kontroli str.133]

19. Inna działalność była wydzielona pod względem rachunkowym z działalności podstawowej, zgodnie z przepisami art. 2 ust. 4 ustawy oib. Działalność ta była ewidencjonowana na wyodrębnionych kontach bankowych, zgodnie z przyjętymi zasadami rachunkowości. Dla działalności tej nie prowadzi się oddzielnego subkonta bankowego. [Akta kontroli str.289-290]

20. W wyniku oględzin programu finansowo-księgowego wykorzystywanego w Instytucie stwierdzono, że system uniemożliwia „buforowanie dokumentów”, czyli wprowadzanie zapisów do ksiąg „na brudno” lub na okres przejściowy i przechowywania dokumentów w buforze, co mogłoby wskazywać na tymczasowość zapisów.

Zgodnie z wyjaśnieniem Głównej Księgowej, wprowadzony (zadekretowany) dokument po sprawdzeniu jest niezwłocznie księgowany w danym okresie sprawozdawczym, którego dotyczy. Dokonywanie korekt dokumentów będących następstwem błędów technicznych, odbywa się poprzez wystornowanie całego dokumentu bądź konkretnego zapisu księgowego i ponowne zaksięgowanie prawidłowych zapisów księgowych. [Akta kontroli str.811-812]

21. W Instytucie wdrożono procedury obiegu i kontroli dokumentów finansowo-księgowych²⁴.

Procedury te były przestrzegane. Obowiązująca *Dokumentacja zasad rachunkowości (polityka rachunkowości)*²⁵ zawierała wszystkie elementy wymagane przepisami art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 29

²² Pismo skierowane do Zespołu kontrolującego z dnia 16.08.2018 r.

²³ Umowa o dzieło Nr DN-6/1170-16/2017 z dnia 21.06.2017 r.

²⁴ *Instrukcja kontroli finansowej* wprowadzona Zarządzeniem Nr 13 Dyrektora IChP z dnia 27.09.2013 r. w sprawie kontroli finansowej ze zmianami wprowadzonymi Aneksami: nr 1 z dnia 28.08.2014 r. oraz Nr 2 z dnia 23.01.2015 r.

²⁵ Zarządzenie Nr 14 Dyrektora IChP z dnia 28.12.2010 r. ze zm. Aneksami: nr 1 z dnia 27.11.2015 r.

września 1994 r. o rachunkowości²⁶. Zasady ewidencji i rozliczania kosztów działalności Instytutu określone zostały w odrębnej regulacji wewnętrznej Instytutu²⁷. Główna księgową wyjaśniła w toku kontroli, że trwają prace nad uaktualnieniem zasad rachunkowości w celu dostosowania regulacji do zmian struktury organizacyjnej Instytutu oraz określenia w tym dokumencie także zasad kontroli wewnętrznej operacji gospodarczych. Z dniem 30 października weszło w życie Zarządzenie Nr 21 Dyrektora IChP z dnia 30 października 2018 r. w sprawie przyjętych zasad rachunkowości.

Stosowanie przez Instytut zasad kontroli finansowej zbadano na próbie 197 dokumentów zakupu materiałów i usług z czerwca 2017 r., co stanowiło 9,62% faktur z 2017 r. oraz 170 faktur ze stycznia 2018 r., co stanowiło 14,72% faktur wystawionych do 30 czerwca 2018 r. Zbadane dowody księgowe zawierały wszystkie elementy wymienione w art. 21 ustawy uor, były rzetelne i kompletne. Wszystkie faktury zostały sprawdzone pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym zgodnie z zasadami rachunkowości. Dowody księgowe były prawidłowo ewidencjonowane, zgodnie z art. 21 i 22 ustawy uor. Zbiór faktur zgadzał się z elektronicznym rejestrem zakupów oraz dane z systemu pokrywały się ze zbiorem faktur zakupowych fizycznie przechowywanym. Badanie terminowości płatności faktur ze stycznia 2018 r. wykazało, że 9 faktur zapłacono z opóźnieniem od 1 do 10 dni roboczych²⁸.

[Akta kontroli str.761-864]

22. Dyrektor oraz Rada Naukowa Instytutu przestrzegali wymogów formalnych dotyczących: sporządzania, opiniowania i zatwierdzania dokumentów finansowych (art. 52 ust. 1 ustawy uor oraz art. 18 ust. 11 i 12 ustawy oib), zasad sprawozdawczości finansowej. Nie przekazano natomiast *Informacji o wykonaniu Planu finansowego za 2017 r.* do Ministerstwa Przedsiębiorczości i Technologii w terminie wyznaczonym przez MPiT²⁹. Z tego obowiązku wywiązano się dopiero w trakcie czynności kontrolnych pismem z dnia 3 sierpnia 2018 r. (Nr DN/072/67/2018).

[Akta kontroli str. 147-152]

23. Wykonanie planu finansowego za 2017 r. na poziomie 83% należy ocenić jako niezadowolające.

Na niski poziom wykonania planu przychodów największy wpływ miało wykonanie planu przychodów własnych z działalności statutowej na poziomie 73,1%, z tego umowy z przemysłem i innymi kontrahentami wykonano na poziomie ok. 60%. Główna Księgową IChP poinformowała³⁰, że głównymi przyczynami niskiego wykonania planu przychodów były trudności związane z pozyskaniem środków finansowych od przedsiębiorców oraz przeszkody formalne w zawieraniu umów z przemysłem oraz innymi podmiotami zewnętrznymi, w szczególności z Narodowym Centrum Nauki i Narodowym Centrum Badań i Rozwoju. Główna Księgową wyjaśniła ponadto, że *w wyniku analizy dokumentacji dotyczącej planów finansowych zakładów badawczych za rok 2017 zostały wyciągnięte wnioski i w kolejnym okresie planistycznym proces planowania został znacznie zmieniony i urealniony*. Plan nie był korygowany w trakcie 2017 roku.

[Akta kontroli str.141-152]

24. Spełniono wymogi formalne przy dokonywaniu czynności prawnych w zakresie rozporządzania składnikami aktywów trwałych, o których mowa w art. 17 ust. 1 ustawy oib.

W Instytucie obowiązuje procedura wewnętrzna postępowania przy wynajmie lokali i dzierżawie gruntu³¹. Regulacja nie została jednak dostosowana do zmian struktury organizacyjnej Instytutu oraz art. 38-41 ustawy z dnia 30 grudnia 2016 r. o zasadach zarządzania mieniem państwowym³². Kierownik

²⁶ Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz.U. z 2017 r., poz. 2342. ze zm.), dalej: ustawa uor.

²⁷ Wprowadzone Zarządzeniem Nr 1 Dyrektora IChP z dnia 9.01.2018 r.

²⁸ Faktury nr: 1860276, FS/COK/17/39041, 922800082, 5000049/2018, 0025/01/2018, G/5/18, FV/2018/00005/F, 9/2018, 6/2018.

²⁹ Z wytycznych Departamentu Jednostek Nadzorowanych i Podległych (DNP) w MPiT wynika, że Instytut powinien do końca lutego każdego roku sporządzić i przesłać do Ministerstwa zestawienie dotyczące wykonania Planu finansowego za rok poprzedni.

³⁰ Wyjaśnienie pisemne dla Zespołu kontrolującego z dnia 6.08.2018 r.

³¹ Procedura wprowadzona Zarządzeniem Nr 15 Dyrektora IChP z dnia 15.06.2011 r. zmieniona Aneksami: Nr 1 z dnia 11.10.2011 r., Nr 2 z dnia 20.05.2013 r., Nr 3 z dnia 27.01.2015 r. oraz Nr 4 z dnia 27.01.2016 r.

³² Dz.U. poz. 2259 ze zm.

Chemiczne „Silikony Polskie” Spółka z o.o. „Uchwały Zgromadzenia Wspólników zapadają w każdej sprawie jednomyślnie na zasadzie konsensusu” oraz §19.2. „W Zgromadzeniu Wspólników jednemu udziałowi odpowiada jeden głos”. Instytut pomimo, że jest większościowym udziałowcem (89,01% udziałów) nie ma możliwości podejmowania decyzji większością głosów, lecz decyzje muszą być podejmowane jednomyślnie i na zasadzie konsensusu. Na podstawie powyższych zapisów mniejszościowy udziałowiec nie wyraził zgody na wypłatę dywidendy za rok 2017. Zysk netto w kwocie 347 205,50 zł wypracowany przez Spółkę w roku 2017, został przeznaczony w całości na kapitał rezerwowy Spółki. W okresie badanym realizowano wspólnie dwa projekty badawcze³⁹ oraz trzy umowy zlecone przez ZCh. W 2017 r. dwóch z czterech członków Rady Nadzorczej było jednocześnie pracownikami Instytutu.

Spółka ChemSpin została powołana w trybie art. 17 ust. 5 ustawy oib w celu komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych. Podstawą rozwoju Spółki była realizacja projektu pt. *Rozwój działalności ChemSpin Sp. z o.o. w celu komercjalizacji prac badawczo-rozwojowych powstałych w IChP* w okresie od 1.04.2015 r. do 30.09.2016 r. Ze względu na to, że Spółka nie prowadzi już działalności gospodarczej, a komercjalizacja bezpośrednia jest realizowana przez utworzone w strukturach IChP Biuro Transferu Technologii, IChP w czerwcu 2018 r. podjął działania prawne w celu likwidacji Spółki tj. wystąpił do NCBiR⁴⁰ finansującego projekt w celu uzgodnienia formy przejęcia przez Instytut obowiązków sprawozdawczych dot. zakończonego projektu oraz na podstawie art. 17 ust. 7 ustawy oib oraz do ministra nadzorującego o zgodę na podjęcie czynności prawnych w zakresie likwidacji ChemSpin Sp. z o.o. i ustanowieniu likwidatora⁴¹. Do dnia zakończenia kontroli Instytut nie otrzymał odpowiedzi na ww. pisma⁴².

Został spełniony wymóg art. 28 ust. 1 i 2 ustawy oib dotyczący przestrzegania przez Kierownictwo Instytutu oraz Główną Księgową zakazu obejmowania i nabywania udziałów Spółek, w których udziały posiada IChP. Osoby zobowiązane złożyły stosowne oświadczenia. [Akta kontroli str.951-978]

27. Zgodnie z art. 19 ust. 1 ustawy oib zostały utworzone fundusze: statutowy, rezerwowy i zakładowy fundusz świadczeń socjalnych oraz – na podstawie art. 19 ust. 2 ustawy oib – fundusze badań własnych i nagród. Propozycja podziału zysku netto za 2017 r., po zaopiniowaniu przez Radę Naukową⁴³, została przedstawiona Ministrowi Przedsiębiorczości i Technologii w Sprawozdaniu finansowym za rok obrotowy 2017. Postanowieniem Nr 11/18 Minister zatwierdził przeznaczenie zysku netto, w kwocie 52 769,66 zł, w całości na fundusz rezerwowy IChP. Dokonany podział zysku był zgodny z art. 19 ust. 4 ustawy oib.

[Akta kontroli str.166]

B. Organizacja pracy Instytutu.

IChP podlegał w 2017 r. reorganizacji w ramach realizowanego programu naprawczego. Wprowadzone zmiany organizacyjne, będące odpowiedzią na zidentyfikowane przez Kierownictwo istotne słabości funkcjonowania IChP, miały na celu wdrożenie nowego systemu pozyskiwania funduszy na prace badawcze, zbudowanie bezpośrednich relacji z przemysłem, zwiększenie konkurencyjności Instytutu oraz potencjału naukowo-badawczego. Zreorganizowano Pion Naukowo-Badawczy, w którym wdrożono podejście projektowe. W celu realizacji polityki marketingu i sprzedaży produktów oraz usług eksperckich

³⁹ Lata 2013-2017 projekt finansowany przez NCBiR pt. Nowa generacja kabli z utrzymaniem funkcji w warunkach pożaru oraz kabli o zwiększonej odporności cieplnej z wykorzystaniem izolacji i powłoki silikonowej o wartości dofinansowania 3 632 760 zł oraz od marca 2018 r. wspólna realizacja projektu pt. Badanie nad rozszerzeniem aplikacji polimerów silikonowych o wartości 700 000 zł (350 000 zł ZCh).

⁴⁰ Pismo nr DN/072/60/2018 z dnia 29.06.2018 r.

⁴¹ Pismo nr DN/072/64/2018 z dnia 23.07.2018 r.

⁴² Podjęte po zakończeniu czynności kontrolnych działania: na wniosek Instytutu z dnia 10.10.2018 r. Minister Przedsiębiorczości i Technologii wyraził zgodę na głosowanie ZA uchwałami Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników w dniu 30.10. 2018 r., na którym zostały powołane organy Spółki: Zarząd oraz Rada Nadzorcza. W dniu 31.10.2018 r. Instytut przedstawił protokół z NWZ. W celu dokonania likwidacji Spółki w pierwszej kolejności należało powołać jej organy tj. Zarząd i Radę Nadzorczą celem sporządzenia sprawozdań finansowych za lata ubiegłe. Dalsze działania będą podjęte po zatwierdzeniu dokumentów sprawozdawczych.

⁴³ Uchwała Nr 2/IV/IX/2018 RN z dnia 22.03.2018 r.

i badawczych powołano Biuro Transferu Technologii. Utworzono Dział Kontrolingu, który analizuje m.in. stronę finansową działania Pionu Badawczego [pkt 30 i 31].

Niepokojący był trend malejący zatrudnienia pracowników naukowych i inżynierjno-technicznych w latach 2015-2017. Stanowi to najistotniejsze zagrożenie dla realizacji celów Instytutu. Ryzyko to zostało dostrzeżone przez Kierownictwo, które podjęło szereg działań [pkt 28 i 29].

Uzyskana przez IChP kategoria B w ostatnich dwóch ocenach działalności naukowej i badawczo-rozwojowej (w 2013 r. i 2017 r.) dokonanych przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego nie jest zadowalająca dla Kierownictwa Instytutu, które w programie naprawczym jako jeden z celów wskazało uzyskanie w następnej ocenie parametrycznej kategorii A [pkt 34].

Nie stwierdzono nieprawidłowości w wyborze i funkcjonowaniu Rady Naukowej. Prawidłowo, tj. zgodnie z przepisami ustawy oib i Statutem IChP, dokonano wyboru komisji dyscyplinarnej i rzecznika dyscyplinarnego obecnej kadencji. Nieprawidłowością było to, że nie zapewniono ciągłości działania tych organów. Kadencja poprzedniej komisji dyscyplinarnej wygasła w kwietniu 2015 r., a kadencja poprzedniego rzecznika dyscyplinarnego wygasła w czerwcu 2017 r. [pkt 35 i 36].

Regulacje wewnętrzne obowiązujące w Instytucie były opiniowane zgodnie z ustawą oib i ustawą Kodeks pracy [pkt 32].

28. Kluczowym elementem dla prawidłowej realizacji zadań statutowych Instytutu jest wysoko wykwalifikowana kadra. W 2017 r. w Instytucie było zatrudnionych ogółem 221 pracowników, co oznacza obniżenie zatrudnienia w stosunku do 2016 r. o 12,4% i do 2015 r. o 19,6%.

W strukturze zatrudnienia 2017 r. 16% stanowili pracownicy naukowcy, 13% – pracownicy badawczo-techniczni, 29% – pracownicy inżynierjno-techniczni. Udział tych trzech grup pracowników w ogólnej liczbie zatrudnionych w 2017 r. wyniósł 58% i utrzymywał się na zbliżonym poziomie w porównaniu z 2016 r. (57%) i 2015 r. (56%). Zatrudnienie w grupie pracowników administracyjno-ekonomicznych utrzymywało się na stałym poziomie i stanowiło w latach 2015-2017 odpowiednio 13%, 12% i 13% zatrudnienia ogółem.

Natomiast niepokojącą tendencją było stałe obniżanie się w latach 2015-2017 zatrudnienia pracowników naukowych: z 44 w 2015 r. do 36 w 2017 r. (o 18,2%) oraz pracowników inżynierjno-technicznych z 81 w 2015 r. do 65 w 2017 r. (o 19,8%). Stanowi to najistotniejsze zagrożenie dla realizacji celów Instytutu.

Stan i strukturę zatrudnienia w badanym zakresie przedstawia poniższa tabela:

Lp.	Wyszczególnienie	31.12.2017 r.	31.12.2016 r.	31.12.2015 r.
I.	Stan zatrudnienia ogółem, w tym:	221	252	275
1.	Pracownicy naukowcy, w tym:	36	38	44
	- na stanowisku profesora zwyczajnego	1	-	1
	- na stanowisku profesora nadzwyczajnego	6	7	8
	- na stanowisku profesora wizytującego	2	2	1
	- na stanowisku adiunkta	21	21	24
	- na stanowisku asystenta	6	7	10
2.	Pracownicy badawczo-techniczni	28	31	28
3.	Pracownicy inżynierjno-techniczni	65	75	81
4.	Pracownicy administracyjno-ekonomiczni	36	33	36
5.	Pracownicy biblioteczni i pracownicy dokumentacji naukowej	3	4	5
6.	Pracownicy na stanowiskach robotniczych	24	25	28
7.	Pracownicy na stanowiskach obsługi i innych	29	47	53

[Akta kontroli str. 1415]

29. Dyrektor IChP wskazał⁴⁴, że podjął szereg działań w celu zapobieżenia powstaniu i skutkom luki kadrowej i pokoleniowej. Powołano Pełnomocnika Dyrektora ds. Przewodów Doktorskich w celu zintensyfikowania działań zmierzających do zwiększenia liczby stopni naukowych, uzyskiwanych przez pracowników Instytutu. Dyrektor wprowadził do struktury IChP zespoły badawcze i powierzył stanowiska kierownicze w pionie badawczym pracownikom z młodszej kadry naukowej, wprowadzono dodatki funkcyjne dla kierowników komórek organizacyjnych i jednocześnie zwiększono wymagania kwalifikacyjne niezbędne do zatrudnienia na stanowiskach badawczo-technicznych (nowością jest wymóg posiadania stopnia naukowego doktora w dziedzinie zgodnej z działalnością Instytutu na stanowisku starszego specjalisty). Pracownicy Instytutu mogą skorzystać ze wsparcia finansowego Instytutu w postaci stypendiów doktorskich⁴⁵. Instytut może ponosić całość bądź część kosztów⁴⁶ przewodów doktorskich, habilitacyjnych i postępowań o nadanie tytułu naukowego (przede wszystkim koszty recenzji, promotora, przeprowadzenia egzaminu). Pomiędzy pracownikiem a Dyrektorem Instytutu podpisywana była umowa o dofinansowanie ww. kosztów. Ponadto, za uzyskanie tytułu doktora lub doktora habilitowanego pracownikom wypłacana jest premia⁴⁷.

W latach 2015-2017 tytuł doktora uzyskało sześciu pracowników. Obecnie ośmiu pracowników ma otwarty przewód doktorski (dwa kolejne czekają na opinię RN), a jeden pracownik przewód habilitacyjny. Instytut ponosi koszty udziału pracowników w konferencjach, seminariach i szkoleniach. W 2015 r. z możliwości tej pracownicy skorzystali 210 razy (107 pracowników), w 2016 r. – 134 razy (61 pracowników), a w 2017 r. – 125 razy (62 pracowników). Pracownicy Instytutu w celu podnoszenia kwalifikacji mogą ubiegać się o dofinansowanie do studiów. W latach 2015-2017 z tej formy wsparcia skorzystało 5 pracowników. Instytut kontynuował w 2017 r. współfinansowanie specjalistycznego kursu języka angielskiego technicznego dla pracowników, z którego w 2017 r. skorzystało 12 osób.

Zdaniem Dyrektora Instytutu⁴⁸, jednym z głównych czynników ograniczających zatrudnienie nowych pracowników, zwłaszcza na stanowiskach naukowo-badawczych, były zbyt niskie wynagrodzenia, znacznie odbiegające od wynagrodzeń w przemyśle. Dzięki zmianom organizacyjnym, większym przychodom z realizacji prac badawczych, racjonalizacji i „dyscyplinie” finansowej w zakresie wydatków oraz dodatniemu wynikowi finansowemu za 2017 r. zwiększono wynagrodzenia 40 osobom z Pionu Badawczego w średniej kwocie 400 zł brutto. System premiowania pracowników Instytutu jest w trakcie konsultacji ze Związkami Zawodowymi. [Akta kontroli str.101-102,1025-1027,1539-1566]

30. Struktura organizacyjna IChP podlegała zmianom w związku z realizowanym programem naprawczym. Zdaniem Dyrektora Instytutu⁴⁹, wprowadzenie nowego systemu pozyskiwania funduszy na prace badawcze wymagało zbudowania bezpośrednich relacji z przemysłem, zwiększenia konkurencyjności IChP pod względem ceny oraz potencjału naukowo-badawczego, aby pozyskiwać nowe projekty badawcze. Celowi temu służyły m.in. dwie zmiany struktury organizacyjnej Instytutu przeprowadzone w badanym okresie. W wyniku reorganizacji Pionu Naukowo-Badawczego utworzono w Instytucie następujące Zakłady: Technologii i Przetwórstwa Polimerów, Syntezy i Inżynierii Chemicznej oraz Technologii Biomedycznych, Chemii Kosmetycznej i Elektrochemii. Zakłady podzielono na zespoły realizujące projekty badawcze. Utworzono funkcję kierownika projektu, któremu przypisano konkretny zakres obowiązków, odpowiedzialności oraz uprawnień. W Instytucie powstało Biuro Transferu Technologii w celu realizacji polityki marketingu i sprzedaży produktów (wynałazków, technologii, know-how) oraz usług eksperckich i badawczych. Elementem dostosowującym działalność Instytutu do struktury projektowej było utworzenie Działu Kontrolingu, który analizuje zwłaszcza stronę

⁴⁴ Zestawienie informacji i dokumentów, pkt III 8 Pisemne informacje Dyrektora Instytutu.

⁴⁵ Zarządzenie Nr 4 Dyrektora IChP z dnia 25.03.2014 r. w sprawie trybu i zasad przyznawania stypendiów i urlopów na przygotowanie obrony rozprawy doktorskiej.

⁴⁶ Zarządzenie Nr 12 Dyrektora IChP z dnia 23.04.2012 r. w sprawie trybu i zasad przyznawania finansowania/dofinansowania kosztów przewodów doktorskich, habilitacyjnych oraz postępowania o nadanie tytułu naukowego.

⁴⁷ Zarządzenia Dyrektora IChP: Nr 14 z dnia 2.12.2013 r. i Nr 19 z dnia 14.09.2018 r.

⁴⁸ Patrz: przypis 44.

⁴⁹ Zestawienie informacji i dokumentów, pkt III 10 Pisemne informacje Dyrektora Instytutu.

finansową działania całego Pionu Badawczego i poszczególnych zakładów badawczych. Dla zapewnienia skutecznej realizacji projektów w IChP oraz sprawnej ich obsługi i kontroli wprowadzono⁵⁰ *Regulamin realizacji projektów w Instytucie*. [Akta kontroli str. 105-112,1073-1140,1543-1566]

31. Struktura organizacyjna Instytutu, po zmianach, była zgodna ze Statutem, adekwatna do zadań realizowanych przez Instytut i umożliwiała ich pełną realizację. Wszystkie zadania określone w Statucie były przypisane do komórek organizacyjnych ujętych w strukturze organizacyjnej IChP.

[Akta kontroli str. 1057-1140]

32. Organizację pracy w Instytucie regulowały: Statuty Instytutu zatwierdzone przez ministra nadzorującego w dniach: 2 lutego 2011 r. i 17 maja 2017 r. oraz regulacje wewnętrzne, w tym:

- a) Regulaminy Organizacyjne Instytutu, wprowadzone zarządzeniami Dyrektora⁵¹ ze zmianami z zachowaniem wymogu określonego w art. 6 ust. 4 ustawy oib, tj. ustalenia po zasięgnięciu opinii Rady Naukowej IChP oraz Zakładowej Organizacji Związkowej;
- b) Zakładowy Układ Zbiorowy Pracy wpisany do Rejestru Zakładowych Układów Zbiorowych Pracy w dniu 14 grudnia 2011 r.⁵²;
- c) Regulamin zarządzania prawami autorskimi i prawami własności przemysłowej oraz zasad komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych, wprowadzony zarządzeniem Dyrektora⁵³ po zaopiniowaniu przez Radę Naukową, zgodnie z art. 24 ust. 1a ustawy oib;
- d) *Regulamin realizacji projektów w Instytucie*, wprowadzony zarządzeniem Dyrektora⁵⁴.

[Akta kontroli str. 1039-1178]

33. Ostatnia ocena okresowa dorobku naukowego i technicznego, dotycząca lat 2014-2015, została zakończona w marcu 2017 r. i objęła łącznie 60 osób, w tym 8 profesorów, 19 adiunktów, 9 asystentów i 15 specjalistów badawczo-technicznych. Komisja Rady Naukowej IChP oceniała aktywność zawodową i efekty pracy liczbą przyznanych punktów, według trzech kryteriów: działalność naukowa, zastosowania praktyczne, działalność w IChP. Wszyscy oceniani pracownicy Instytutu zostali ocenieni pozytywnie przez przyznanie odpowiedniej liczby punktów. Zwraca uwagę duża rozpiętość ocen punktowych przyznanych pracownikom zatrudnionym na równorzędnych stanowiskach. Karty aktywności zawodowej pracowników naukowych i badawczo-technicznych zostały dołączone do ich akt osobowych⁵⁵. Rada Naukowa przyjęła wyniki dokonanej oceny Uchwałą Nr 5/III/VIII/2017 z dnia 29 marca 2017 r.

[Akta kontroli str.1583-1630]

34. W wyniku dwóch ostatnich ocen działalności naukowej i badawczo-technicznej przeprowadzonych w 2013 i 2017 roku. przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Instytut Chemii Przemysłowej uzyskał kategorię naukową B⁵⁶.

Ostatnia ocena Komitetu Ewaluacji Jednostek Naukowych obejmowała następujące kryteria: I. osiągnięcia naukowe i twórcze, II. potencjał naukowy, III. praktyczne efekty działalności naukowej i artystycznej, IV. pozostałe efekty działalności naukowej i artystycznej. Najlepiej Instytut został oceniony według kryterium IV (90 pkt wobec oceny jednostki referencyjnej dla kategorii naukowej A – 67,50 pkt) i zajął 2 miejsce w grupie wspólnej oceny. Za kryteria od I do III IChP otrzymał odpowiednio 34,93 pkt (9 miejsce), 215,10 pkt (7 miejsce) i 10,79 pkt (8 miejsce). Według Dyrektora słabą stroną Instytutu były materialne efekty działalności naukowej, a w szczególności zbyt mała liczba projektów finansowanych przez przedsiębiorstwa przemysłowe⁵⁷. Zgodnie z Harmonogramem realizacji działań operacyjnych Planu działań naprawczych IChP na lata 2017-2019 w następnej kategoryzacji jednostek naukowych Instytut planuje osiągnięcie kategorii A.

[Akta kontroli str. 1179-1222]

⁵⁰ Zarządzenie Nr 15 Dyrektora IChP z dnia 17.05.2018 r.

⁵¹ Zarządzenia Dyrektora IChP: Nr 8 z dnia 19.12.2014 r. i Nr 11 z dnia 13.10.2017 r.

⁵² Karta rejestrowa układu Nr U-MCCXXXI, ze zmianami Protokołami dodatkowymi do ZUZP-u Nr 1-4.

⁵³ Zarządzenie nr 5 Dyrektora IChP z dnia 31 marca 2015 r.

⁵⁴ Zarządzenie Nr 15 Dyrektora IChP z dnia 17 maja 2018 r.

⁵⁵ Notatka z przeglądu akt osobowych z dnia 06.08.2018 r. Badaniem objęto 47 teczek akt osobowych.

⁵⁶ Decyzje MNiSW: Nr 206/KAT/2017 z dnia 15.11.2017 r., Nr 220/KAT/2013 z dnia 25.10.2013 r.

⁵⁷ Informacja Dyrektora Instytutu z dnia 30.11.2017 r. DN/072/121/2017 skierowana do MPiT.

35. W okresie badanym w Instytucie działała Rada Naukowa VIII i IX kadencji. Wybory do Rady Naukowej tych kadencji zostały przeprowadzone prawidłowo.

Wybory do Rady Naukowej VIII kadencji (2016-2020), przeprowadzono⁵⁸ w dniach 8-9 marca 2016 r. Zasady i tryb wyborów do Rady określono w Ordynacji⁵⁹, która została pozytywnie zaopiniowana przez Radę Naukową Instytutu⁶⁰. Wybory przeprowadziła Komisja Wyborcza powołana przez Dyrektora Instytutu na wniosek Rady Naukowej⁶¹.

W związku ze zmianą ustawy oib VIII kadencja Rady Naukowej uległa skróceniu. Wybory do Rady Naukowej IX kadencji (2017-2021) przeprowadzono w dniach 12-13 lipca 2017 r. Zasady i tryb wyborów do Rady określono w Ordynacji, która została pozytywnie zaopiniowana przez Radę Naukową IChP⁶². Wybory przeprowadziła Komisja Wyborcza powołana przez Dyrektora Instytutu na wniosek Rady Naukowej⁶³. W dniu 24 kwietnia 2018 r. przeprowadzone zostały wybory uzupełniające⁶⁴, zgodnie z Ordynacją Wyborczą. Rada Naukowa IX kadencji ukonstytuowała się na posiedzeniu w dniu 21 września 2017 r., na którym wybrano przewodniczącego, zastępców przewodniczącego, sekretarza, Przewodniczących: Komisji ds. audytu, budżetu i strategii badawczej oraz Komisji ds. Organizacyjnych i Rozwoju Kadry. Rada Naukowa zmieniła Regulamin Rady Naukowej w zakresie powoływania komisji i zakresu ich działania, kadencji na lata 2017-2021. [Akta kontroli str.1223-1411]

Na podstawie analizy dokumentacji, uchwał oraz treści protokołów z posiedzeń Rady Naukowej stwierdzono, że wszystkie działania Rady VIII i IX kadencji dotyczyły zadań wymienionych w art. 29 ust. 2 ustawy oib. [Akta kontroli str.1359-1372]

36. Negatywnie należy ocenić, że w Instytucie nie zapewniono ciągłości działania Rzecznika Dyscyplinarnego i Komisji Dyscyplinarnej. Naraziło to Instytut na ryzyko niepodjęcia niezwłocznych i niezbędnych działań w przypadku wystąpienia takiej potrzeby.

W dniu 17 lipca 2017 r. Komisja Wyborcza powołana Zarządzeniem Dyrektora Instytutu⁶⁵ dokonała wyboru trzech członków Komisji Dyscyplinarnej. Komisja Dyscyplinarna została wybrana zgodnie z trybem określonym w art. 55 ust. 1 ustawy oib oraz § 11 Statutu Instytutu. Kadencja poprzedniej Komisji Dyscyplinarnej wygasła w kwietniu 2015 r. Do momentu wyboru obecnej Komisji nie działała w IChP komisja dyscyplinarna. [Akta kontroli str.1567-1568,1577-1578]

W okresie objętym kontrolą w Instytucie trwała kadencja Rzecznika Dyscyplinarnego powołanego przez Radę Naukową w dniu 26 października 2017 r. Tryb wyboru rzecznika dyscyplinarnego był zgodny z wymogami art. 57 ust. 1 ustawy oib. Rzecznik spełniał kryteria określone w art. 57 ust. 1 ustawy oib. Kadencja poprzedniego Rzecznika wygasła 24 czerwca 2017 r. Przez okres 4 miesięcy nie działał w Instytucie Rzecznik Dyscyplinarny. [Akta kontroli str.1569-1582]

37. Przedmiot działalności podstawowej oraz szczegółowy zakres działania Instytutu określony był w § 4 ust. 1-3 Statutu, natomiast przedmiot działalności innej niż podstawowa w § 4 ust. 4 Statutu. Kontrola dokumentacji dotyczących działalności podstawowej i innej niż podstawowa⁶⁶ wykazała, że zakres i tematy wszystkich objętych analizą prac zgodne były z zadaniami określonymi w Statucie. [Akta kontroli str.1039-1072,1703-1712]

⁵⁸ Protokół Komisji Wyborczej z dnia 09.03.2016 r.

⁵⁹ Ordynacja Wyborcza Wyborów Do Rady Naukowej Instytutu Chemii Przemysłowej im. Prof. Ignacego Mościckiego w Warszawie, Zarządzenie Nr 1 Dyrektora Instytutu Chemii Przemysłowej z 20.01.2016 r.

⁶⁰ Uchwała Nr 1/EI/VII/2016 z dnia 12.01.2016 r.

⁶¹ Uchwała RN Nr 2/XIX/VII/2016 z dnia 28.01.2016 r.

⁶² Uchwała Nr 1/EI/VIII/2017 z dnia 7.06.2017 r.

⁶³ Decyzja Nr 11 z dnia 19.06.2017 r.

⁶⁴ Protokół Komisji Wyborczej z dnia 24.04.2018 r.

⁶⁵ Zarządzenie Nr 8 Dyrektora IChP z dnia 21.06.2017 r. znak:DN-6/021/37/2017.

⁶⁶ Statut IChP, Plany finansowe na 2017 r. i 2018 r. Sprawozdanie Dyrektora z wykonania zadań w 2017 r. oraz Informacje udzielone przez Dyrektora Instytutu. Analizą objęto prace naukowe i badawczo-rozwojowe ujęte w Planach rzeczowo-finansowych na 2017 r. i 2018 r., Sprawozdaniu z działalności IChP w 2017 r. i zestawieniu projektów naukowych Instytutu.

C. Jakość zarządzania Instytutem.

Okres objęty kontrolą był zdominowany przez zmiany w systemie zarządzania Instytutem, wprowadzane w ramach programu naprawczego. Zmianom organizacyjnym towarzyszyło wdrożenie nowych elementów zarządzania, w tym zarządzania projektowego, kontrolingu oraz wzmocnienia już istniejących mechanizmów, np. nadzoru, koordynacji i mobilności pracowników pomiędzy jednostkami organizacyjnymi Instytutu. Pozytywnie należy ocenić ustanowienie w strukturze organizacyjnej Działu Kontrolingu, który analizuje działalność finansową komórek organizacyjnych Instytutu oraz utworzenie Centrum/Biura Transferu Technologii, wspomagającego prace pionu badawczego. Jednym z mechanizmów sprawnego zarządzania jest koordynacja działań Pionów Dyrektora, Badawczego oraz Wsparcia, których kierownictwo tworzy tzw. Kolegium Dyrekcyjne [pkt 41].

Opracowano strategię działania Instytutu oraz cele długo-, średnio- i krótkookresowe. Strategia stanowiła podstawę systemu planowania w IChP, obejmującego m.in. kierunkowe plany tematyczne badań naukowych oraz roczny plan działalności. Zapewnione zostało monitorowanie realizacji celów. Wdrożono mechanizmy nadzoru nad oszczędnym, efektywnym i skutecznym wykonywaniem zadań, mechanizmy służące utrzymaniu ciągłości działania na wypadek nieprzewidzianych wydarzeń oraz zapewnieniu bezpieczeństwa danych i systemów informatycznych. W zakresie działalności laboratoryjnej zarządzanie wspierane jest systemami jakości wprowadzonymi i utrzymywanymi według polskich norm ISO. Działalność zarządcza wspomagana jest poprzez podsystemy: kadrowo-płacowy, finansowo-księgowy, rejestracji i obiegu dokumentów [pkt 38, 39, 41, 44, 45, 47-50].

Jednym z założeń Dyrektora IChP jest budowanie kultury etycznej w Instytucie poprzez implementację zapisów Kodeksu postępowania przy zatrudnianiu pracowników naukowych oraz Europejskiej Karty Naukowca. Wszyscy objęci kontrolą pracownicy, zobowiązani do podpisania umowy o zakazie konkurencji, spełnili ten obowiązek [pkt 42 i 43].

Przegląd narzędzi zarządzania wskazuje na konieczność ich wzmocnienia w obszarach: identyfikacji i analizy ryzyka, monitorowania i wewnętrznej oceny skuteczności systemu zarządzania [pkt 46 i 51].

Stan prawny nieruchomości Instytutu był uregulowany. Dla wszystkich obiektów budowlanych IChP prowadzone były książki obiektów budowlanych oraz realizowano kontrole w myśl przepisów Prawa Budowlanego. Usterki stwierdzone podczas kontroli w 16 z 24 budynków nie zostały usunięte (podjęto jedynie niezbędne prace zabezpieczające) [pkt 52].

38. Kierownictwo Instytutu opracowało długookresowe, średniookresowe i krótkookresowe cele Instytutu.

Długookresowe założenia działalności i rozwoju Instytutu zawarte zostały w projekcie *Strategii rozwoju IChP na lata 2018-2028*. Ostateczna wersja *Strategii* została pozytywnie zaopiniowana przez Radę Naukową na posiedzeniu w dniu 27 września 2018 r.⁶⁷. Perspektywiczne kierunki działalności naukowej, rozwojowej i wdrożeniowej oraz przygotowane na jej podstawie kierunkowe plany tematyczne badań naukowych i rozwojowych opracowane zostały zgodnie z priorytetami określonymi w Planie i Strategii na rzecz odpowiedzialnego rozwoju⁶⁸ i odnoszą się do Krajowych Inteligentnych Specjalizacji. Zgodnie z art. 29 ust. 1 pkt 6 ustawy oib perspektywiczne kierunki działalności naukowej, rozwojowej i wdrożeniowej IChP zostały zatwierdzone przez Radę Naukową⁶⁹ Instytutu. W wykonaniu postanowień art. 29 ust.1 pkt 5 ustawy oib kierunkowe plany tematyczne badań naukowych i prac rozwojowych na 2017 r. zostały zaopiniowane przez Radę Naukową IChP⁷⁰.

⁶⁷ Uchwała Nr 5/VI/IX/2018.

⁶⁸ Uchwała Nr 8 Rady Ministrów z dnia 14.02.2017 r. w sprawie przyjęcia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) (M.P. z 2017 r. poz. 260).

⁶⁹ Uchwała Nr 3/EI/VII/2016, Uchwała RN Nr 1/V/VIII/2017

⁷⁰ Uchwała Nr 4/EI/VII/2016 z dnia 9.09.2016 r.

Cele średniookresowe na lata 2017-2019 zostały przedstawione w „Planie działań naprawczych Instytutu Chemii Przemysłowej na lata 2017-2019”, zatwierdzonym przez Dyrektora IChP 30 października 2017 r. i zaopiniowanym przez Radę Naukową Instytutu⁷¹.

Cele krótkookresowe na 2018 r. określono w planie finansowym. Biuro Transferu Technologii sporządza miesięczne raporty kontrolingowe z wykonania planu przychodów. Finansowe kwartalne raporty kontrolingowe są przedstawiane Radzie Naukowej, kierownikom jednostek organizacyjnych i pracownikom Instytutu po zakończeniu kwartału. [Akta kontroli str.1631-1682,1761-1764]

39. Kierownictwo Instytutu monitoruje osiąganie celów, określonych w kierunkowych planach tematycznych badań naukowych i prac rozwojowych. Dyrektor IChP wyjaśnił⁷², że plany są corocznie opiniowane przez Radę Naukową Instytutu i stanowią podstawę do realizacji projektów. Zgodnie z regulaminem organizacyjnym za realizację projektu zgodnie z harmonogramem rzeczowo-finansowym i osiągnięcie zamierzonego celu odpowiada kierownik projektu/lider/referent, który podlega kierownikowi jednostki organizacyjnej, w której realizowany jest projekt. Kierownik projektu monitoruje na bieżąco realizację prac projektowych. Biuro Transferu Technologii monitoruje obłożenie godzinowe zespołu projektowego, a Dział Kontrolingu poniesione koszty w stosunku do planowanego we wniosku kosztorysu, informując na bieżąco kierownika projektu oraz kierownika jednostki organizacyjnej o stwierdzonych nieprawidłowościach. Postępy z prac badawczych analizowane są podczas cotygodniowych spotkań Zastępcy Dyrektora ds. Badawczych z Kierownikami zakładów, a w zależności od potrzeb z kierownikami projektów oraz posiedzeń Kolegium Dyrektorskiego. Kompletnie sprawozdania z projektów wykonanych w ramach strategicznych celów i kierunków rozwoju Instytutu są, po ich zakończeniu, oceniane przez Komisję Konkursową. Cele osiągnięte w realizowanych projektach bezpośrednio przekładają się na osiągnięcie celów wskazanych w perspektywicznych kierunkach działalności naukowej, rozwojowej i wdrożeniowej oraz kierunkowych planach tematycznych badań naukowych i prac wdrożeniowych. Wdrożone narzędzia sprzyjają sprawowaniu nadzoru nad oszczędnym, efektywnym i skutecznym wykonywaniem zadań. [Akta kontroli str. 1027-1034]

40. Negatywnie należy ocenić to, że Dyrektor Instytutu nie wywiązał się z obowiązku przedstawiania ministrowi nadzorującemu kwartalnych sprawozdań z realizacji programu naprawczego.

W związku z nieosiągnięciem celu, jakim było uzyskanie pozytywnego wyniku finansowego w roku obrotowym 2016, minister nadzorujący zobligował Instytut do przygotowania Planu działań naprawczych na lata 2017-2019. Plan został przekazany do ministra nadzorującego w wyznaczonym terminie, po zaopiniowaniu przez Radę Naukową IChP⁷³. Jednocześnie minister nadzorujący zobowiązał Instytut do przedstawiania kwartalnych sprawozdań z realizacji przyjętych w Programie założeń finansowych i rzeczowych, wraz z Informacją o instytucie badawczym, po zakończeniu każdego kwartału danego roku. Stopień realizacji programu naprawczego został przedstawiony w Sprawozdaniu z działalności Instytutu za 2017 r. Przy piśmie z dnia 22 sierpnia 2018 r. przekazano do MPiT odrębną informację z realizacji założeń przyjętych w programie naprawczym. [Akta kontroli str. 1667-1682]

41. Procesy zarządzania w Instytucie opierały się na wprowadzonych przez Dyrektora mechanizmach, na które składały się: wewnętrzne regulacje, systemy zarządzania jakością, narzędzia informatyczne i rozwiązania organizacyjne.

Jednym z najważniejszych dokumentów, na podstawie którego następuje zarządzanie Instytutem jest Regulamin organizacyjny IChP. Regulamin określa podział kompetencji i zadań pomiędzy poszczególnymi pionami i komórkami organizacyjnymi, a także rodzaje i strukturę pionów i komórek. Stanowi on podstawę do opracowania Kart stanowisk pracy, instrukcji i procedur działania, algorytmów postępowania oraz podejmowania przez Dyrektora Instytutu, jego Zastępców oraz kadrę kierowniczą decyzji związanych z prowadzoną działalnością. Zarządzanie całą organizacją wspomagane jest

⁷¹ Uchwała RN Nr 1/III/IX/2017 z dnia 26.10.2017 r.

⁷² Wyjaśnienia Dyrektora IChP z dnia 16.08.2018 r.

⁷³ Plan przekazano do DNP przy piśmie z dnia 30.10.2017 r. DN/072/112/2017 wraz z Uchwałą Nr 1/III/IX/2017 Rady Naukowej IChP z dnia 26.10.2017 r.

ustanowionymi regulacjami wewnętrznymi, do których zalicza się zarządzenia, decyzje i polecenia Dyrektora⁷⁴.

Jednym z mechanizmów sprawnego zarządzania jest koordynacja działań Pionów Dyrektora, Badawczego oraz Wsparcia, których kierownictwo tworzy tzw. Kolegium Dyrekcyjne. Podczas spotkań Kolegium, odbywających się co najmniej raz w tygodniu, omawiane są bieżące sytuacje w Pionach. W Kolegiach uczestniczy Główna Księgowa, obsługę protokolarną zapewnia pracownik sekretariatu DN, a ustalenia i zalecenia kierowane są do właściwych komórek organizacyjnych celem sprawnego wdrożenia. Kolegium jest „organem” doradczym dla Dyrektora.

W zakresie działalności laboratoryjnej zarządzanie wspierane jest systemami jakości wprowadzonymi i utrzymywanymi według polskich norm ISO. Działalność zarządcza wspomagana jest poprzez podsystemy: kadrowo-płacowy, finansowo-księgowy, rejestracji i obiegu dokumentów.

[Akta kontroli str.1017-1025]

42. Pracowników realizujących prace naukowo-badawcze obowiązują zasady i dobre praktyki zawarte w Kodeksie etyki pracownika naukowego opracowanym przez Komisję do spraw etyki w nauce, a także zapisy wskazane w ustawie oib⁷⁵.

Pozytywnie należy ocenić wdrożenie w Instytucie Kodeksu postępowania przy zatrudnianiu pracowników naukowych oraz Europejskiej Karty Naukowca. W dniu 16 grudnia 2016 r. Komisja Europejska przekazała decyzję o przyznaniu Instytutowi Logo HR Excellence in Research za zapewnienie wysokiej jakości środowiska pracy oraz prowadzonych badań naukowych, zgodnie z Europejską Kartą Naukowca i Kodeksem postępowania przy rekrutacji na stanowiska naukowe. Instytut jest trzecim instytutem badawczym w Polsce, który uzyskał prawo do jego używania. Wszyscy pracownicy Instytutu są poinformowani na piśmie o równym traktowaniu w zatrudnieniu.

Dyrektor Instytutu wprowadził⁷⁶ Wewnętrzną Politykę Antymobbingową. Zostało przeprowadzone szkolenie wewnętrzne, ponadto wszyscy pracownicy podpisali oświadczenia o zapoznaniu się z procedurą antymobbingową. Kodeks etyki pracownika naukowego dostępny jest dla wszystkich pracowników w sieci Intranet.

[Akta kontroli str.1003]

43. Dyrektor, jego Zastępcy oraz Główna Księgowa spełnili obowiązek podpisania umowy o zakazie konkurencji w czasie trwania stosunku pracy, określony w art. 28 ust. 3 ustawy oib. Zakaz działalności konkurencyjnej względem Instytutu, określony w art. 47 ust. 5 i 7 ustawy oib, został ujęty we wszystkich umowach o zakazie konkurencji, zawartych z pracownikami naukowymi, badawczo-technicznymi i inżynierijno-technicznymi objętymi badaną próbą 47 pracowników z liczby 132 zobowiązanych do podpisania umowy o zakazie konkurencji według stanu na dzień 31 grudnia 2017 r.⁷⁷.

Zgodę na dodatkowe zatrudnienie, stosownie do wymogów art. 47 ust.1 i ust. 7 ustawy oib, posiadało 5 pracowników IChP. Dodatkowe zatrudnienie bądź działalność gospodarcza podejmowane były przez pracowników naukowych, badawczo-technicznych i inżynierijno-technicznych po złożeniu wniosku i uzyskaniu pisemnej zgody Dyrektora Instytutu.

[Akta kontroli str.1417-1538]

44. Kierownictwo Instytutu wymaganiami Regulaminu organizacyjnego zapewniło czytelny podział obowiązków i odpowiedzialności. W Instytucie zostały ustalone pisemnie zakresy obowiązków, odpowiedzialności i uprawnień dla poszczególnych stanowisk pracy IChP w kartach stanowisk pracy.

W wyniku przeglądu 47 teczek akt osobowych⁷⁸ pracowników IChP ustalono, że w jednym przypadku⁷⁹ dokumentacja nie zawierała karty stanowiska pracy. Pracownik Działu Zarządzania Personalem

⁷⁴ Wyjaśnienia Dyrektora Instytutu z dnia 3.08.2018 r.

⁷⁵ Wyjaśnienia Dyrektora Instytutu z dnia 3.08.2018 r.

⁷⁶ W dniu 7.12.2016 r. - Zarządzenie nr 8 Dyrektora Instytutu.

⁷⁷ Notatka z przeglądu akt osobowych z dnia 6.08.2018 r.

⁷⁸ Zbadano co 3-cią teczkę akt osobowych z wykazu pracowników objętych obowiązkiem zawarcia umowy o zakazie konkurencji.

⁷⁹ Pracownik o nr akt osobowych 2141.

wyjaśnił, że w okresie wprowadzania ww. kart pracownik przebywał na urlopie macierzyńskim, a następnie na urlopie rodzicielskim⁸⁰. Po powrocie do pracy karta zostanie uzupełniona.

[Akta kontroli str.1417-1418]

45. Dyrektor zapewnił ciągłość działania IChP delegując na pracowników najistotniejsze uprawnienia. Należy ocenić pozytywnie stosowane w Instytucie zasady delegowania uprawnień. Pełnomocnictwa udzielane są przez Dyrektora na określony czas i precyzyjnie wskazują przedmiot upoważnienia oraz jego wykonawcę, bądź łącznych wykonawców. Pełnomocnictwa wydane w 2018 r. zawierały klauzulę o braku możliwości udzielania dalszego upoważnienia na ich podstawie. [Akta kontroli str.1005-1017]

46. W Instytucie nie dokonywano w sposób sformalizowany identyfikacji ani analizy ryzyka z określeniem prawdopodobieństwa i możliwych skutków w odniesieniu do celów i realizowanych zadań. Kierownictwo Instytutu jest jednak świadome występowania takich ryzyk. Dyrektor IChP wyspecyfikował przykładowe ryzyka związane z realizacją zadań Instytutu⁸¹: zwiększenie konkurencji na polskim rynku zleceń i projektów, zmienność zasad współpracy nauki i biznesu, zmniejszenie wysokości dotacji statutowej, tworzenie Centrów Badawczo-Rozwojowych (CBR). Dyrektor wyjaśnił, że zidentyfikowane ryzyka są na bieżąco analizowane i podejmowane są działania skutkujące minimalizacją ich wpływu na funkcjonowanie Instytutu.

Warto rozważyć wprowadzenie sformalizowanych narzędzi zarządzania ryzykiem, w postaci np. dedykowanych temu zagadnieniu regulacji wewnętrznych, rejestrów ryzyk oraz pracowników.

[Akta kontroli str. 1031-1032]

47. Instytut posiada ochronę fizyczną i elektroniczną⁸². Dział Ochrony IChP nadzoruje systemy alarmowe i telewizję przemysłową. Systemami alarmowymi zabezpieczone są pomieszczenia, w których znajduje się mienie znacznej wartości lub materiały niebezpieczne. Kierownictwo oraz pracownicy Instytutu uczestniczą w szkoleniach prowadzonych przez Kierownika Działu Ochrony w zakresie zarządzania kryzysowego. Dodatkowo organizowane są szkolenia z podmiotami zewnętrznymi takimi jak straż pożarna, policja, pogotowie ratunkowe. [Akta kontroli str. 1031-1032]

48. W Instytucie zostały wdrożone mechanizmy służące zapewnieniu bezpieczeństwa danych i systemów informatycznych⁸³.

Zdaniem Dyrektora IChP, bezpieczeństwo IT zapewnia: autoryzacja, kontrola dostępu przez mechanizm uwierzytelnienia na poziomie logowania oraz przez mechanizm uwierzytelnienia na poziomie warstwy topologii sieci, wykonywanie kopii zapasowych z uwzględnieniem priorytetów i ważności systemów IT, okresowe sprawdzanie logów autoryzacyjnych, spójności systemów finansowo-księgowych i kadrowo płacowych, brak dostępu do systemów kluczowych spoza sieci wewnętrznej, przechowywanie danych kluczowych w systemie produkcyjnym oraz danych zapasowych na dwóch niezależnych systemach dyskowo-macierzowych, ograniczony fizyczny dostęp do strefy przechowywania danych jedynie dla upoważnionych i przeszkolonych pracowników (systemy alarmowe w pomieszczeniach serwerowni), centralny system ochrony przed szkodliwym kodem i system antywirusowy. [Akta kontroli str. 1035]

49. Pracownicy otrzymują niezbędne informacje bezpośrednio od przełożonych, a w przypadku zespołów projektowych od kierownika projektu. Poza formalną drogą służbową pracownicy mają nieograniczony dostęp telefoniczny, mailowy do Dyrektora oraz Zastępców Dyrektora. W 2017 r. organizowano kwartalne spotkania z kadrą kierowniczą oraz ogólnodostępne spotkania z pracownikami Instytutu, podczas których przedstawiano raporty kontrolingowe, dotyczące wykonania planu finansowego i omawiano najważniejsze sprawy mające wpływ na sytuację finansowo-ekonomiczną Instytutu. [Akta kontroli str. 1035-1036]

⁸⁰ Notatka z przeglądu akt osobowych z 6.08.2018 r.

⁸¹ Patrz: przypis 64.

⁸² Patrz: przypis 64.

⁸³ Wyjaśnienie Dyrektora Instytutu z dnia 3.08.2018 r.

50. Pracownicy mają dostęp do dokumentacji systemu zarządzania. W Instytucie funkcjonuje wewnętrzna strona intranetowa, na której dostępne są informacje przekazywane przez Dyрекcję Instytutu, Radę Naukową, Radę Pracowników i Związki Zawodowe. Zamieszczane są Zarządzenia Dyrektora, Decyzje, bieżące komunikaty oraz wszystkie formularze obowiązujące w Instytucie. W sprawach pilnych wykorzystywana jest poczta elektroniczna. Strony internetowe wewnętrzna i zewnętrzna są aktualizowane na bieżąco. [Akta kontroli str. 1035-1036]

51. Dyrektor Instytutu uzyskuje zapewnienie o stanie systemu zarządzania na podstawie informacji Dyrektorów Pionów, kierowników jednostek organizacyjnych, uzupełnione o wyniki samooceny oraz przeprowadzonych audytów i kontroli. W Instytucie nie wdrożono dotychczas zasad monitorowania skuteczności systemu kontroli zarządczej. Dotychczas w Instytucie nie przeprowadzono samooceny systemu zarządzania. Choć w tym zakresie nie istnieje wymóg prawny, warto rozważyć prowadzenie cyklicznej wewnętrznej oceny skuteczności procesów zarządzania ryzykiem, kontroli i zarządzania organizacją w celu ich doskonalenia. [Akta kontroli str. 1037]

52. Instytut prawidłowo zarządzał nieruchomościami, tj. zgodnie z przepisami ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane⁸⁴. Stan prawny nieruchomości Instytutu był uregulowany. Budynki stanowią własność Instytutu, a nieruchomości gruntowe są w użytkowaniu wieczystym. Dla wszystkich obiektów budowlanych użytkowanych przez Instytut na bieżąco prowadzone były książki obiektów budowlanych, o których mowa w art. 64 ust. 1 ustawy Prawo budowlane. Obiekty budowlane Instytutu oraz instalacje, w które są wyposażone, poddawane były kontroli, o której mowa w art. 63 ust. 1 pkt 1-3 ustawy Prawo budowlane, przeprowadzanej przez osoby legitymujące się stosownymi uprawnieniami wymaganymi w art. 62 ust. 4 Prawo budowlane. Ze względów finansowych usterki stwierdzone podczas kontroli w 16 z 24 budynków nie zostały usunięte⁸⁵. W tych przypadkach prowadzono prace zabezpieczające, aby usterki nie zagrażały życiu lub zdrowiu pracowników. [Akta kontroli str. 113-116,1693-1764]

53. Kontrolą objęto realizację zaleceń pokontrolnych sformułowanych po kontroli przeprowadzonej⁸⁶ w 2015 r. i stwierdzono, że wszystkie zostały zrealizowane do dnia 3 lipca 2015 r. [Akta kontroli str. 1685-1692]

INFORMACJE O KONTROLI

Kontrolę przeprowadził, upoważniony przez Ministra Przedsiębiorczości i Technologii⁸⁷, Zespół kontrolujący w składzie:

- Barbara Sikora, główny specjalista w Departamencie Kontroli, kierownik Zespołu kontrolującego;
- Zbigniew Leško, główny specjalista w Departamencie Kontroli.

W okresie objętym kontrolą jednostką kierował dr inż. Paweł Bielski, powołany na stanowisko Dyrektora Instytutu z dniem 29 października 2016 r.⁸⁸.

Czynności kontrolne przeprowadzono w okresie od 2 do 14 sierpnia 2018 r. w siedzibie Instytutu Chemii Przemysłowej w Warszawie, przy ul. Rydygiera 8.

Fakt przeprowadzenia kontroli w Instytucie odnotowano w Księżce kontroli Instytutu.

Do *Projektu wystąpienia pokontrolnego* nie zostały zgłoszone zastrzeżenia w trybie art. 40 ust. 1 ustawy o kontroli.

⁸⁴ Dz.U. z 2017 r. poz. 1332, ze zm.

⁸⁵ Informacja tabelaryczna Dyrektora Instytutu i dokumentacja źródłowa.

⁸⁶ Zalecenia z Wystąpienia pokontrolnego z kontroli przeprowadzonej w dniach 9-13.03.2015 r.

⁸⁷ Upoważnienia: Nr MR/381-UDG/18 z 25 lipca 2018 r., Nr MR/382-UDG/18 z 25 lipca 2018 r.

⁸⁸ Pismo Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 26.10.2016 r. znak:DNP-IV.0110.4.2016.BB.15.

ZALECENIA POKONTROLNE

Biorąc pod uwagę powyższe ustalenia i oceny, na podstawie art. 46 ust. 3 pkt 1 ustawy o kontroli, zalecam:

1. Kontynuację i intensyfikację działań naprawczych w celu realnej i trwałej poprawy wyniku finansowego oraz zapewnienia rozwoju potencjału Instytutu do realizacji ustawowego celu jego powołania.
2. Terminowe przedkładanie kwartalnych sprawozdań z realizacji programu naprawczego.
3. Wprowadzenie skutecznych metod zarządzania należnościami wymagalnymi.
4. Zapewnienie nieprzerwanej działalności Rzecznika Dyscyplinarnego i Komisji Dyscyplinarnej.
5. Zrealizowanie zaleceń pokontrolnych z kontroli stanu technicznego obiektów budowlanych.
6. Niezwłoczne zakończenie procesów likwidacyjnych Spółki ChemSpin sp. z o.o.
7. W odniesieniu do Spółki Zakład Chemiczny *Silikony Polskie* Sp. z o.o. dokonanie oceny zasadności dalszego zaangażowania kapitałowego Instytutu w tym podmiocie i przedstawienie Ministrowi nadzorującemu wyników tej analizy.
8. Dokonanie oceny zasadności posiadania przez Instytut znacznych środków finansowych w walutach obcych, także pod kątem możliwego większego wykorzystania kapitału obrotowego na cele rozwojowe.
9. Dalsze wzmacnianie systemu kontroli zarządczej w Instytucie w zakresie:
 - prowadzenia cyklicznej wewnętrznej oceny zarządzania organizacją, w tym skuteczności zarządzania ryzykiem,
 - rzetelnego rozliczania umów cywilnoprawnych,
 - monitorowania wskaźnika płynności,
 - zarządzania ryzykiem kursowym walut,
 - terminowego regulowania płatności z tytułu zakupu materiałów i usług.

Na podstawie art. 49 w związku z art. 46 ust. 3 pkt 3 ustawy o kontroli, uprzejmie proszę Pana Dyrektora o przedstawienie, w terminie 30 dni od daty otrzymania niniejszego dokumentu, informacji o sposobie wykonania zaleceń, wykorzystaniu uwag i wniosków, podjętych działaniach lub o przyczynach ich niepodjęcia albo o innym sposobie usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości.

Jednocześnie informuję, że zgodnie z art. 48 ustawy o kontroli od wystąpienia pokontrolnego nie przysługują środki odwoławcze.

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach:

Egz. Nr 1 – Instytut Chemii Przemysłowej w Warszawie.

Egz. Nr 2 – Departament Kontroli w Ministerstwie Przedsiębiorczości i Technologii.

Kierownik jednostki kontrolującej

.....